

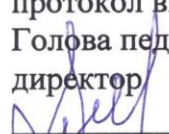
ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ХЛ №170
Григорій ШОЙХЕТ
«31» серпня 2023

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
комунального закладу
«ХАРКІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ №170
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»

2023/2024 навчальний рік

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради
комунального закладу
«Харківський ліцей №170
Харківської міської ради»
протокол від 31.08.2023 № 1
Голова педагогічної ради,
директор
Григорій ШОЙХЕТ

Загальні положення освітньої програми ХЛ №170

Освітня програма комунального закладу «ХАРКІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ №170 МІСЬКОЇ РАДИ» (далі – ХЛ №170) розроблена відповідно до п.3, статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту», на підставі ст.53 Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції нової української школи, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти», Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392(в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.02.2020 № 143) «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, власного Статуту, Стратегії розвитку на 2021-2025 роки, на основі типових освітніх програм для II та III рівнів освіти (рішення педагогічної ради закладу від 31.08.2023, протокол №1), яка відповідає структурі Типових освітніх програм II та III рівнів, окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, визначає вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою закладу освіти, визначає загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної

середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання; містить річний навчальний план, який ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів відповідної типової освітньої програми і передбачає перерозподіл годин (у визначеному типовим навчальним планом обсязі) між обов'язковими для вивчення навчальними предметами (крім державної мови) певної освітньої галузі, які можуть вивчатися інтегровано з іншими навчальними предметами; опис форм організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання; перелік навчальних програм для 5-6 класів, що створено на основі модельних навчальних програм та затверджено педагогічною радою.

Освітня програма закладу освіти містить складники профільної середньої освіти (мова іврит, іноземна мова (англійська), історія, етика, традиції й звичаї єврейського народу, єврейська література), що враховують специфіку та особливості освітньої діяльності закладу освіти.

Освітня програма закладу створена для II-III рівнів повної загальної середньої освіти

Повноцінність повної загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантного, так і варіативного складників, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

Головною метою Закладу освіти є забезпечення реалізації права громадян на здобуття початкової, базової середньої та профільної середньої освіти.

У 2023/2024 навчальному році пріоритетними напрямками освітньої діяльності є:

- продовження реформи загальної середньої освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа» – впровадження у 5-6 класах нового Державного стандарту базової середньої освіти;
- подолання втрат у навчанні, зумовлених спочатку тривалими карантинами, потім – військовою агресією РФ на території нашої держави; посилення національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції, розвиток навичок інформаційної гігієни під час війни;

- просвіта з питань особистої безпеки;
- психологічна підтримка всіх учасників освітнього процесу.
- напрацювання стратегій подолання освітніх втрат.

Мовою освітнього процесу у закладі є державна мова.

Режим роботи освітнього закладу зорієнтований за 5-денним навчальним тижнем, в першу зміну, з 9.00 до 18.00. Початок занять: о 9.00. Відповідно до Указу Президента України від 16 березня 2022 року № 143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», щоденно уроки починаються з проведення загальнонаціональної хвилини мовчання.

Оскільки заклад було створено за зверненням єврейської громади до міської ради про відкриття освітнього закладу з вивченням мови іврит, єврейської традиції та культури, обраний суспільно-гуманітарний напрямок за історично-філологічним профілем відображено в річному навчальному плані, освітній програмі та реалізується через викладання профільних предметів: «Мова іврит», «Історія єврейського народу (курс за вибором)», «Етика, традиції й звичаї єврейського народу (спецкурс)», «Єврейська література (спецкурс)», цінностей і принципів виховної роботи, розширюючи компетентність учнів для реалізації освітнього етнокультурного компоненту, єдності програм та втілення поставлених цілей, збереження неперервності навчання у закладі як в єдиному комплексі освітньої структури. Для реалізації мовно-літературної освітньої галузі щодо поглиблення вивчення мови іврит, як мови національної меншини, додатково використовуються години варіативного складника.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань закладу. Змістове наповнення предмета «Фізична культура» сформовано з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, форми дистанційного навчання і не враховано при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Для недопущення перевантаження учнів враховується їх навчання в закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах тощо). При

оцінюванні учнів дозволяється враховувати результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах (рішення педагогічної ради закладу від 31.08.2023, протокол №1).

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

У зв'язку із введенням воєнного стану відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану», наказу Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні», та з тим, що в м. Харкові зберігається реальна загроза для життя та здоров'я учасників освітнього процесу, та по кілька разів на день оголошується повітряна тривога, освітній процес організовано за дистанційною формою навчання та дистанційною індивідуальною (екстернатна, сімейна (домашня)) формами здобуття освіти в безпечному освітньому середовищі і здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей (рішення педагогічної ради закладу від 31.08.2023, протокол №1).

Для учнів з числа тимчасово внутрішньо переміщених осіб навчання організовано за заявою одного з батьків за індивідуальною формою: екстернатною, сімейною (домашньою). Учні з числа внутрішньо переміщених осіб можуть тимчасово відвідувати (за заявою одного з батьків) заклади за місцем тимчасового перебування. Учням, які в умовах воєнного стану були вимушені

змінити місце проживання (перебування), залишити місце навчання, незалежно від місця їх проживання (перебування) на час особливого періоду гарантується організація освітнього процесу в дистанційній формі, що є найбільш безпечною для його учасників. Форма організації освітнього процесу може змінюватися впродовж навчального року в залежності від безпекової ситуації у м.Харків.

Для організації дистанційного навчання в цей період заклад працює за Про інструктивно-методичними рекомендаціями щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році методичними рекомендаціями, поданими у листах МОН України, Департаменту освіти Харківської міської ради та використовує матеріали Всеукраїнської школи онлайн. Дистанційне навчання організується за допомогою: поєднання онлайн-занять через Zoom, Skype, Instagram, Google, Hangouts тощо; заздалегідь записаних відеоуроків, презентацій від вчителів чи із зовнішніх освітніх ресурсів; ретельно підібраних завдань для самостійної роботи із подальшою перевіркою; використання безкоштовних вебсерверів та платформ, наприклад Google, Classroom, Moodle, Microsoft Teams. Розклад занять із вказаними посиланнями викладається на сайті закладу у розділі "Дистанційна освіта в період воєнного стану".

Надзвичайно важливим є чітка система організації дистанційного навчання в закладі з самостійним опрацюванням матеріалу (розклад, критерії оцінювання, узгодження кількості контрольних робіт – не більше ніж три на тиждень, урахування вікових особливостей щодо виконання домашніх завдань). Домашні завдання мають бути посильними для самостійного виконання дітьми та з чіткими порадами й інструкціями.

Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;

— комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

При використанні технічних засобів навчання під час проведення навчального заняття потрібно чергувати види навчальної діяльності. Безперервна тривалість навчальної діяльності з ТЗН упродовж навчального заняття повинна бути: для учнів 1-2-х класів – 2 навчальних занять по 30 хвилин або 3 – по 20 хвилин; для учнів 3-4 класів – 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 – по 30 хвилин, або 4 – по 20 хвилин; для учнів 5-6-х класів – 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 – по 35 хвилин, або 4 – по 25 хвилин; для учнів 7-9-х класів – 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 – по 40 хвилин, або 4 – по 30 хвилин, або 5 – по 25 хвилин; для учнів 10-11-х класів - 3 навчальних занять по 45 хвилин або 4 – по 35 хвилин, або 5 – по 30 хвилин, або 6 – по 25 хвилин. Після занять із застосуванням ТЗН проводяться вправи з рухової активності та вправи гімнастики для очей.

За потреби заклад освіти може організувати здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками. З метою належної

організації освітнього процесу можна сформувати групи, зокрема спеціальні, інклюзивні, з дистанційною формою здобуття освіти з навчанням мовою національної меншини.

Організація здвоєних навчальних занять проводиться з метою збільшення часу на проведення практичних занять, лабораторних робіт у класах за предметами: фізика і астрономія, хімія, біологія і екологія, трудове навчання, інформатика

Упродовж навчальних занять, які поєднують у собі психічне, статичне, динамічне навантаження на окремі органи і системи і на весь організм в цілому, проводяться вправи з рухової активності для зняття локального стомлення і вправи з рухової активності загального впливу.

Тривалість виконання завдань для самопідготовки учнів у позанавчальний час не рекомендується більше 1 години у 3-5-х класах та 1,5 години у 6-9-х класах, 2 години – у 10-11-х класах. Учням 1-2-х класів не рекомендуються обов'язкові завдання для самопідготовки у позанавчальний час.

При надзвичайних погодних умовах, а також надзвичайних ситуаціях засновники закладу освіти можуть самостійно приймати рішення про тимчасове призупинення навчання учнів.

Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до ХЛ №170 досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти). Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється

комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 року № 955, від 10.02.2021 №160), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03.02.2016 за № 184/28314.

Повна (профільна) загальна середня освіта здобувається після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року розпочинають здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

II рівень загальної середньої освіти, 5-9-і клас

Освітню програму закладу освіти для 5-6 класів створено відповідно до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235, додаток 4).

Освітню програму закладу освіти для 7-9-х класів складено відповідно до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405, додатки 11, 12) за такими освітніми галузями:

- мови і літератури;
- суспільствознавство;
- мистецтво;
- математика;
- природознавство;
- технології;
- здоров'я і фізична культура.

Навчальний план основної школи – реалізація освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Він охоплює

інваріантний складник, сформований на державному рівні та варіативний складник, який включає курси за вибором та спецкурси, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію: мова іврит, етика, традиції й звичаї єврейського народу (спецкурс), історія єврейського народу (курс за вибором) та факультативні курси з психології «Сходинки до вершини «Я» та «Психологія спілкування».

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для</p>

		самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння

		важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.

		<p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>
--	--	---

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою; предмети за вибором; роботу в проектах; позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і

встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття – це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу.

На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Онлайн-екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

III рівень загальної середньої освіти. 10-11-і класи

Освітню програму закладу освіти для 10–11-х класів складено відповідно до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464, таблиці 2, 3).

Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями:

- мови і літератури;
- суспільствознавство;
- математика;
- природознавство;
- мистецтво;
- вибірково-обов'язкові предмети;
- здоров'я і фізична культура.

Навчальними планами старшої школи передбачається реалізація освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети і курси за вибором. Вони охоплюють інваріантний складник,

сформований на державному рівні, та варіативний складник. Години варіативного складника передбачаються на упровадження курсів за вибором та спецкурси, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію: етика, традиції й звичаї єврейського народу (спецкурс), єврейська література (спецкурс), історія єврейського народу (курс за вибором), а також курс за вибором «Психологія життєвого успіху» з психології та індивідуальні заняття з української мови та літератури для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлюється відповідно до вимог чинних нормативних документів, що визначають санітарно-епідеміологічні вимоги до освітнього процесу та закладів освіти усіх форм власності.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у</p>

		<p>письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних</p>

		технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та

	культури	<p>культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою; предмети за вибором; роботу в проектах; позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>

Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>
---	--

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може

будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття – це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів із метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів. Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття. Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Заняття може проводитися в малих групах за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Онлайн-екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Навчальний план

Навчальний план ХЛ № 170 на 2023/2024 навчальний рік складено:

- для 5 класу – відповідно до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235, додаток 4:
- для 7–9-х класів – відповідно до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405, додатки 11,12;
- для 10–11-х класів – відповідно до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464 таблиці 2,3.

Структура навчального року

Відповідно до статті 16 Закону України «Про повну загальну середню освіту» 2023/2024 навчальний рік розпочинається 1 вересня святом – День знань – і закінчується не пізніше 1 липня.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою:

I семестр – з 1 вересня 2023 року по 29 грудня 2023;

II семестр – з 15 січня 2024 року по 31 травня 2024 року.

Упродовж навчального року для учнів проводяться канікули. Осінні та весняні канікули проводяться відповідно до єврейських свят:

осінні – свята Рош-га-Шана, Йом Кіпур і Суккот – 25.09.2023, 23.10.2023-28.10.2023 (7 днів);

зимові – з 30.12.2023 по 12.01.2024 (14 днів);

весняні – свято Песах – 22.04.2024 – 30.04.2024 (9 днів);

додаткові тижневі канікули для першокласників – 26.02.2024 по 03.03.2024.

Літні канікули – з дня закінчення навчального року до 31 серпня 2024 року.

31 травня 2024 року – свято "Останній дзвоник".

Організація освітнього процесу здійснюється у дистанційному режимі із використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, доступних для учасників освітнього процесу. При цьому обсяг навчального часу, що забезпечується в синхронному режимі, визначається педагогічним працівником і може бути менше обсягу, зазначеного в пункті 7 розділу I Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти.

Учні 4-А, 9-А класів складають державну підсумкову атестацію. Учні 11-А класу складають державну підсумкову атестацію у формі зовнішнього незалежного оцінювання

З урахуванням місцевих особливостей та кліматичних умов за погодженням із відповідними місцевими органами Управління освітою можуть змінюватись структура навчального року, графік учнівських канікул.

Навчальний план
складений відповідно до Типової освітньої
програми Міністерства освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від
19.02.2021 №235, додаток 4)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН 5-6- х класів

Освітня галузь	Перелік предметів та інтегрованих курсів	Кількість годин на тиждень у класах	
		5	6
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1	1
	Мова іврит	3	3
	Іноземна мова (англійська)	3	3
Математична	Математика	4	4
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2
	Географія	-	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	0,5	0,5
	Етика	0,5	0,5
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	
	Історія України. Всесвітня історія		2
Інформатична	Інформатика	1	1
Технологічна	Технології	2	2
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		26+3	29+3
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		2	2
Етика, традиції й звичаї єврейського народу (спецкурс)		1	1
Історія єврейського народу		0,5	0,5
Сходінки до вершини «Я» (факультативний курс)			0,5
Психологія спілкування (факультативний курс)		0,5	
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		28+3	31+3

Навчальний план
складений відповідно до Типової освітньої
програми Міністерства освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України
від 20.04.2018 № 405, додатки 11,12)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН 7-9-х класів

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2
	Іноземна мова (англійська)	2	2	2+0,5
	Зарубіжна література	2	2	2
	Мова іврит	2	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	-	-
	Мистецтво	-	1	1
Математика	Математика	-	-	-
	Алгебра	2	2	2
	Геометрія	2	2	2
Природознавство	Біологія	2	2	2
	Географія	2	2	1,5
	Фізика	2	2	3
	Хімія	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1	1
	Інформатика	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	0,5
	Фізична культура	3	3	3
Разом		29+3	29,5+3	31+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		3	3,5	2
Етика, традиції й звичаї єврейського народу (спецкурс)		1	1	1
Історія єврейського народу		1	1	0,5
Сходінки до вершини «Я» (факультативний курс)		1		
Розвиток м'яких (soft skills) навичок як готовність до самореалізації підлітка (факультативний курс)			0,5	0,5
Харківщинознавство			1	
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		32+3	33+3	33+3

Навчальний план
складений відповідно до Типової освітньої
програми Міністерства освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України
від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН
від 28.11.2019 № 1493 із змінами, внесеними
наказом МОН від 31.03.2020 №464, таблиця 2,3)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН 10-11-х класів

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		10-А	11-А
Базові предмети		10-А	11-А
Мови і літератури	Українська мова	2	2
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1	1
	Іноземна мова (англійська)	2	2
	Мова іврит	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1
	Громадянська освіта	2	-
Математика	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Природознавство	Біологія і екологія	2	2
	Географія	1,5	1
	Фізика і астрономія	3	4
	Хімія	1,5	2
Вибірково-обов'язкові предмети	Мистецтво	2	1
	Інформатика	1	2
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	3	3
	Захист України	1,5	1,5
Разом:		29	28
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття		6	7
Мова іврит		1	1
Іноземна мова (англійська)		1	1
Етика, традиції й звичаї єврейського народу (спецкурс)		1	1
Єврейська література (спецкурс)		1	1
Історія єврейського народу		1	1
Українська мова (індивідуальні заняття)			1
Зроби свій вибір – стань успішним (факультативний курс)		1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження (ГДНН) (без фізк.)		33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)		38	38

Опис інструментарію оцінювання

Оцінювання результатів навчання учнів у закладі урегульовано такими документами: Закон України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 17); Порядок переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказів Міністерства освіти і науки України № 621 від 08.05.2019, № 268 від 01.03.2021), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369; Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 (чинні для 5–11-х класів); Інструкція з ведення класного журналу 5–11(12) класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496.

Визначити оцінювання з предметів та інтегрованих курсів освітніх галузей «Мистецтво», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Фізична культура» у рівнях: високий, достатній, середній, початковий, які нададуть змогу вчителю об'єктивно, але водночас, не пригнічуючи особистість учня, оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх чи фізичних здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю.

Оцінювання учнів 5-6 класів здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій МОН.

Для 5 класу перший семестр – адаптаційний період, упродовж якого не здійснюється поточне або тематичне оцінювання учнів. У другому семестрі проходить оцінювання та виставляється річна оцінка. При переході від підсумкового оцінювання за рівневою шкалою в I семестрі до оцінювання за бальною шкалою в II семестрі при виставленні річної оцінки орієнтуватись на оцінку за II семестр.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
  - оновлення методичної бази освітньої діяльності;
  - контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
  - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
  - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії, консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів, семінар. З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття, оглядова конференція (для 8-11-х класів), оглядова екскурсія, оглядова консультація.

Перевірка або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття, співбесіда, як і залік.

Функцію перевірки або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття-практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу.

При оцінюванні учнів дозволяється враховувати їх навчання в закладах освіти

іншого типу (художніх, музичних, спортивних тощо) та при оцінюванні учнів враховувати результати їх навчання з відповідних предметів (образотворче мистецтво, музика, фізична культура тощо).

Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години.

Формами оцінювання якості освіти є:

- Зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО),
- Державна підсумкова атестація (ДПА),
- PISA (Програма міжнародного оцінювання учнів).

Перелік навчальних предметів, із яких проводиться державна підсумкова атестація осіб, які завершують здобуття базової середньої освіти:

- українська мова;
- математика;
- предмет за вибором.

Перелік навчальних предметів, із яких проводиться державна підсумкова атестація (у формі НМТ) осіб, які завершують здобуття повної загальної середньої освіти, визначається МОН України.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання.

Для учнів 7-11-х класів – у вигляді 12-бальної шкали за чотирма рівнями: «початковий (П)», «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)».

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
	1	Учень (учениця) розрізняє об'єкти вивчення
I. Початковий	2	Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання

	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
II. Середній	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
	7	Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
III. Достатній	8	Знання учня (учениці) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
	9	Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
IV. Високий	11	Учень (учениця) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учень (учениця) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Обов'язковому оцінюванню підлягають результати навчання учнів із предметів (інтегрованих курсів) інваріантного складника (базових та обов'язково-вибіркових предметів) навчального плану як складової освітньої програми закладу освіти.

Формувальне, поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів на предмет їх відповідності вимогам навчальної програми, вибір форм, змісту та способу оцінювання здійснюють педагогічні працівники закладу освіти.

Поточне та підсумкове оцінювання може здійснюватися у таких формах: усній (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);

письмовій (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних та контрольних робіт, тестування); цифровій (зокрема шляхом тестування в електронному форматі); графічній (зокрема шляхом організації роботи з діаграмами, графіками, схемами, контурними картами); практичній (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проектів, роботи з біологічними об'єктами, виготовлення виробів) та інших.

Рівні результатів навчання учнів визначаються за:

- сформованістю пізнавальної діяльності (мотивації пізнання, сприймання, осмислення, перетворення знання, практичної діяльності);
- сформованістю знань, умінь, ціннісних ставлень як складників ключових і предметних компетентностей;
- володінням розумовими операціями: вмінням аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо; пізнавальною активністю;
- мірою самостійності та творчості у виконанні навчальних завдань;
- сформованістю вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, висувати і формулювати гіпотези.

Під час виставлення тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Під час виставлення річної оцінки мають враховуватися: динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з

предмета протягом року; важливість тем, які вивчались у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті протягом навчального року знання тощо. Семестрова, і річна оцінки можуть підлягати коригуванню.

Річне оцінювання здійснюється не пізніше 6 робочих днів після завершення II семестру. Під час проведення річного оцінювання результати державної підсумкової атестації учня не враховуються. У випадках, пов'язаних з вибуттям учня (вихованця) із закладу загальної середньої освіти (виїзд за кордон тощо), дозволяється проводити семестрове та річне оцінювання достроково, у тому числі в екстернатній формі здобуття загальної середньої освіти.

Оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття початкової, базової середньої чи профільної середньої освіти, вимогам державних стандартів здійснюється шляхом державної підсумкової атестації.

Кожен учень має пройти державну підсумкову атестацію за кожний рівень повної загальної середньої освіти з державної мови, математики та інших предметів, визначених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, крім випадків, визначених законодавством.

Під час переведення до наступного класу або вибуття із закладу, яких було зараховано до першого класу до 2018 року, видається таблиць навчальних досягнень, у якому має бути відображено результати їх підсумкового оцінювання.

Учні дев'ятих класів, які завершили здобуття базової середньої освіти, переводяться до десятого класу чи випускаються із закладу (за власною заявою (у разі досягнення повноліття) чи заявою одного з батьків, інших законних представників) та отримують свідоцтво про базову середню освіту, а учні, які за результатами річного оцінювання з усіх предметів, що вони вивчали у дев'ятому класі, мають результати навчання високого (10, 11, 12 балів) рівня, - свідоцтво про базову середню освіту з відзнакою".

У разі відсутності результатів річного оцінювання та/або державної підсумкової атестації після завершення навчання учень має право до початку нового навчального року пройти річне оцінювання та/або державну підсумкову

атестацію. У разі повторного непроходження річного оцінювання та/або державної підсумкової атестації педагогічна рада спільно з батьками учня до початку нового навчального року вирішує питання про визначення форми та умов подальшого здобуття таким учнем повної загальної середньої освіти.

Впродовж одного робочого дня учні можуть виконувати письмову (тематичну/контрольну) роботу тільки з однієї дисципліни, а протягом тижня – не більше ніж з трьох. Під час планування письмових контрольних робіт у кожному класі необхідно передбачити їх рівномірний розподіл протягом усього семестру, не допускаючи накопичення письмових контрольних робіт наприкінці семестру, навчального року.

Вимогою часу є формування в учнів медіаграмотності. Інфомедійна грамотність розглядається як комплекс знань, умінь та навичок, які можна і треба розвивати не окремим предметом, а в межах фактично кожного предмета і будь-якої теми. Це розвиток вміння працювати з джерелами і першоджерелами інформації, розуміння, якому джерелу можна довіряти, вміння ефективно шукати і перевіряти.

Модельні навчальні програми

Модельна навчальна програма – документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета, інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством. Модельні навчальні програми розроблені для адаптаційного циклу (5-6 класи). Спираючись на модельні навчальні програми вчитель розробляє навчальні програми предметів, інтегрованих курсів, що мають містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами. Формування змісту навчальних предметів, інтегрованих курсів може здійснюватися шляхом упорядкування в логічній послідовності результатів навчання кількох освітніх галузей, однієї освітньої галузі або її окремих

складників. Навчальні програми, що розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджено педагогічною радою закладу освіти від 31.08.2023, протокол №1. Перелік модельних програм:

Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Богданець-Білоskalенко Н. І., Снегір'ова В. В., Фідкевич О. Л.);

Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.);

Модельна навчальна програма «Українська література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (за науковою редакцією Яценко Т. О., авт. кол. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Кизилова В. В., Качак Т. Б., Слижук О. А., Овдійчук Л. М., Тригуб І. А., Дячок С. О. Макаренко В. М.);

Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.);

Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Волощук Є. В.);

Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Яценко Т. О., Тригуб І. А.);

Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори Гісем О.В., Мартинюк О.О.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», наказ Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795;

Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти»

(автори: Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю.,Пасічна Т.С, Приходько Ю.М.). Наказ МОН 12.07.2021 № 795;

Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л. М., Просіна О. В.). Наказ МОН 20.06.2021 №795;

Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л.);

Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Шиян О.І., Дяків В.Г., Волощенко О.В., Гриньова М.В., Козак О.П., Овчарук О.В., Седоченко О.Б., Сорока І.З., Страшко С.В.);

Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Хитра З. М. Романенко О. А);

Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гущина Н.І., Василяшко І. П.).

Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л. М., Просіна О. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795), 2023 рік;

Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор: Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.). Наказ МОН від 20.07.2021 № 795;

Модельна навчальна програма "Інформатика. 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти (Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В.В.);

Модельна навчальна програма «Мова іврит. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Бакуліна Н.В., Щербак О.Д.). Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795;

Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Гільберг Т. Г., Даценко Л. М.). Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.02.2022 № 143;

модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Зимомря І.М., Мойсюк В.А., Трифан М.С., Унгурян І.К., Яковчук М.В). Наказ МОН від 20.07.2021 № 795;

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Перелік навчальних програм

Українська мова та література				
Основні навчальні програми				
Навчальна програма для учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти "Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (рівень стандарту)" (укладачі: Бондаренко Н.В., Косянчук С.В., Кононенко В.Л.)	10-11	сайт МОН	Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407	
Основні підручники та навчальні посібники				
Українська мова для закладів загальної середньої освіти з навчанням російською мовою	Заболотний О.В., Заболотний В.В.	5	Генеца	Наказ МОН від 31.05.2018 № 551
Українська мова для класів з навчанням російською мовою закладів загальної середньої освіти (підручник)	Заболотний О.В., Заболотний В.В.	6	Генеца	Наказ МОН України від 12.04.2019 № 472
Українська мова (підручник)	Заболотний В.В., Заболотний О.В.	9	Генеца	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
Українська мова (підручник)	Ворон А.А., Солопенко В.А.	9	ВД «Освіта»	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
Українська мова (рівень стандарту) для закладів загальної середньої освіти з навчанням російською мовою	Заболотний О.В., Заболотний В.В.	10	Генеца	Наказ МОН від 31.05.2018 № 551
Українська мова (рівень стандарту) для класів з навчанням російською мовою закладів загальної середньої освіти (підручник)	Заболотний В.В., Заболотний О.В.	11	Генеца	Наказ МОН України від 12.04.2019 № 472
У 5-9, 10-11 класах з навчанням мовами національних меншин закладів загальної середньої				

освіти рекомендовано використовувати підручники «Українська література» для закладів загальної середньої освіти				
Додаткові підручники та навчальні посібники				
Зошит для контрольних робіт з української мови	Заболотний В. В., Заболотний О. В.	5	Генеза	Лист ПТЗО від 09.07.2018 № 22.1/12-Г-518
"Українська мова (рівень стандарту)" підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти з навчанням російською мовою	Бондаренко Н. В., Косянчук С. В.	10	Літера ЛТД	Наказ МОН від 31.05.2018 №551
	Іноземна мова			
Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи Англійська мова Німецька мова Французька мова Іспанська мова		7-9		Наказ МОН від 07.06.2017 № 804
Математика				
Основні підручники та навчальні посібники				
"Математика" для закладів загальної середньої освіти з навчанням російською мовою	Мерзляк А. Г., Полонський В. Б., Якір М. С.	5	ВД «Освіта»	Наказ МОН від 10.01.2018 № 22
Математика (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою) (підручник)	Тарасенкова Н. А., Богатирьова І. М., Коломієць О. М., Сердюк З. О.	6	ВД «Освіта»	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
«Алгебра» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С	9	Гімназія	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Алгебра» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Істер О.С.	9	Генеза	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Геометрія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.	9	Гімназія	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Геометрія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Єршова А.П., Голобородько В.В., Крижановський О.Ф., Єршов С.В	9	Ранок	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія, рівень стандарту)» підручник для	Мерзляк А. Г., Номіровський Д. А., Полонський В. Б., Якір	10	Гімназія	Наказ МОН від 31.05.2018 № 551

закладів загальної середньої освіти з навчанням: російською мовою	М. С.			
Образотворче мистецтво				
Основні підручники та навчальні посібники				
Образотворче мистецтво (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою) (підручник)	Железняк С. М., Ламонова О. В.	6	Гене́за	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
Мистецтво				
Основні підручники та навчальні посібники				
Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів "Мистецтво. 5-9 класи"	Масол Л.М.	7-9		Наказ МОН 07.06.2017 №804
Музичне мистецтво				
Основні підручники та навчальні посібники				
Музичне мистецтво (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою) (підручник)	Масол Л. М., Аристова Л. С.	6	СИ́ЦІЯ	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
Інформатика				
Основні підручники та навчальні посібники				
Інформатика (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою) (підручник)	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.	6	Гене́за	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
«Інформатика» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.	7	Гене́за	Наказ МОН від 25.03.2020 № 449
«Інформатика» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти	Коршунова О. В., Завадський І. О.	7	ВД "Освіта"	Наказ МОН від 25.03.2020 № 449
«Інформатика» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти	Морзе Н. В., Барна О. В.	7	Оріон	Наказ МОН від 25.03.2020 № 449
«Інформатика» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти	Бондаренко О. О., Ластовецький В. В., Пилипчук О. П., Шестопапов Є. А.	7	Ранок	Наказ МОН від 25.03.2020 № 449
«Інформатика» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти	Казанцева О. П., Стеценко І. В.	7	Навчальна книга - Богдан	Наказ МОН від 25.03.2020 № 449
«Інформатика» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Черікова Л. А., Шакотько В. В.	9	Гене́за	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417

«Інформатика» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Бондаренко О.О., Ластовецький В.В., Пилипчук О.П., Шестопапов Є.А.	9	Ранок	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Інформатика (рівень стандарту)» підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти з навчанням російською мовою	Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.	10	Генеза	Наказ МОН від 31.05.2018 № 551
Природознавство				
Основні підручники та навчальні посібники				
"Природознавство" підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Ярошенко О. Г., Бойко В. М.	5	Світоч	Наказ МОН від 10.01.2018 № 22
Трудове навчання				
Основні підручники та навчальні посібники				
Трудове навчання. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.		7-9		Наказ МОН 07.06.2017 № 804
Основи здоров'я				
Основні підручники та навчальні посібники				
"Основи здоров'я" підручник для закладів загальної середньої освіти з навчанням російською мовою	Бех І.Д., Воронова Т.В., Пономаренко В.С., Страшко С.В.	5	Алатон	Наказ МОН від 10.01.2018 № 22
Основи здоров'я (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою) (підручник)	Бех І.Д., Воронова Т.В., Пономаренко В. С., Страшко С. В.	6	Алатон	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
«Основи здоров'я» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Бех І.Д., Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Страшко С.В	9	Алатон	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Основи здоров'я» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Тагліна О.В.	9	Ранок	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
Історія України				
Основні підручники та навчальні посібники				
Всесвітня історія. Історія України(для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою)(підручник)	Бандровський О. Г., Власов В. С.	6	Генеза	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
«Історія України» підручник для загальноосвітніх навчальних	Гісем О.В., Мартинюк О.О.	9	Ранок	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417

закладів з навчанням російською мовою				
«Історія України» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Власов В.С.	9	Літера ЛТД	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
Всесвітня історія				
Основні підручники та навчальні посібники				
Всесвітня історія. Історія України(для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою)(підручник)	Бандровський О. Г., Власов В. С.	6	Генеза	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
«Всесвітня історія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Гісем О.В., Мартинюк О.О.	9	Генеза	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Всесвітня історія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Полянський П.Б.	9	Прем'єр	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
Правознавство				
Основні підручники та навчальні посібники				
«Основи правознавства» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Ремех Т. О., Пометун О. І.	9	Літера ЛТД	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Основи правознавства» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Наровлянський О. Д.	9	Грамота	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
Фізика				
Основні підручники та навчальні посібники				
«Фізика» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Бар'яхтар В.Г., Довгий С.О., Божинова Ф.Я., Кірюхіна О.О.; за редакцією Бар'яхтара В.Г., Довгого С.О.	9	Ранок	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Фізика» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Сиротюк В. Д.	9	Генеза	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Фізика (рівень стандарту, за навчальною програмою авторського колективу під керівництвом Локтева В. М.)» підручник для закладів загальної середньої освіти з	Бар'яхтар В. Г., Довгий С. О., Божинова Ф. Я., Кірюхіна О. О., за редакцією Бар'яхтара В. Г., Довгого С. О.	10	Ранок	Наказ МОН від 31.05.2018 № 551

навчанням російською мовою				
Хімія				
Основні підручники та навчальні посібники				
«Хімія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Григорович О.В.	9	Ранок	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Хімія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Попель П.П., Крикля Л.С.	9	Академія	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
Біологія				
Основні підручники та навчальні посібники				
Біологія (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою)(підручник)	Костіков І. Ю, Волгін С. О., Додь В. В., Сиволоб А. В., Довгань І. В., Жолос О. В., Скрипник Н. В., Ягенська Г. В., Толстанова Г. М., Ходосовцев О. Є.	6	ВД «Освіта»	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
Біологія (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою)(підручник)	Соболь В. І.	8	Абетка	Наказ МОН від 10.05.2016 № 491
Біологія (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою)(підручник)	Міщук Н. Й., Жирська Г. Я., Степанюк А. В., Барна Л. С.	8	Редакція газети «Підручники і посібники»	Наказ МОН від 10.05.2016 № 491
Біологія (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою)(підручник)	Задорожний К.М.	8	Ранок	Наказ МОН від 10.05.2016 № 491
Біологія (для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою)(підручник)	Матяш Н. Ю., Остапченко Л. І., Пасічніченко О. М., Балан П. Г.	8	Гене́за	Наказ МОН від 10.05.2016 № 491
«Біологія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Задорожний К.М.	9	Ранок	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Біологія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Соболь В.І	9	Абетка	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
Географія, економіка				
Основні підручники та навчальні посібники				
Географія (для загальноосвітніх навчальних закладів з	Бойко В.М., Міхелі С.В.	6	СИЦІЯ	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123

навчанням російською мовою)(підручник)				
«Географія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Довгань Г.Д., Стадник О.Г	9	Ранок	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
«Географія» підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Бойко В.М., Дітчук І.Л., Гринюк Т.А., Смаль І.В., Харенко І.М.	9	Підручники і посібники	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417

Варіативний складник

№ з/п	Назва навчального предмета	Клас (-и)	Назва навчальної програми, за якою здійснюється навчання	Рік та видавництво навчальної програми	Тип навчальної програми (державна або авторська)	Ким дозволена до використання (ким затверджена)	Кількість годин, нормативно встановлених програмою	Кількість годин, що фактично відведено робочим навчальним планом
1.	Харківщинознавство	8	Програма спецкурсу «Харківщинознавство» для учнів 8-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів	2020, КВНЗ ХАНО	Регіональна	ХАНО	35 год. (1 год. на тиждень)	35 год. (1 год. на тиждень)
2.	Етика, традиції й звичаї єврейського народу	5-9	Навчальна програма курсу «Етика, традиції й звичаї єврейського народу» для загальноосвітніх шкіл із вивченням предметів єврейського циклу	2014	Державна	Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 25.03.2014 № 141/12Г-467	35 год. (1 год. на тиждень)	35 год. (1 год. на тиждень)
3.	Етика, традиції й звичаї єврейського народу	10-11	Навчальна програма курсу «Етика, традиції й звичаї єврейського народу» для загальноосвітніх шкіл із вивченням	2014	Державна	Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 25.03.2014 № 141/12Г-467	35 год. (1 год. на тиждень)	35 год. (1 год. на тиждень)

			предметів єврейського циклу					
4.	Єврейська література	10 - 11	Програма Спецкурсу "Єврейська література" Для учнів 8-11 класів	26.01. 2011 № 58 МОН	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України	35 год. (1 год. на тиждень)	35 год. (1 год. на тиждень)
5.	Історія єврейського народу	10-11	Навчальна програма курсу за вибором «Історія єврейського народу» для загальноосвітніх шкіл із вивченням предметів єврейського циклу	2014	Державна	Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 25.03.2014 № 141/12Г-468	35 год. (1 год. на тиждень)	35 год. (1 год. на тиждень) на тиждень)
6.	Історія єврейського народу	6,7	Навчальна програма курсу за вибором «Історія єврейського народу» для загальноосвітніх шкіл із вивченням предметів єврейського циклу	2014	Державна	Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 25.03.2014 № 141/12Г-468	35 год. (1 год. на тиждень)	35 год. (1 год. на тиждень)
7.	Психологія спілкування (факультативний курс)	5	Кірпиота Ю.О.	2019	Державна		35 год. (1 год. на тиждень)	35 год. (1 год. на тиждень)

7.	Сходинки до вершини «Я» (факультативний курс)	6-9	Майданик Л.Ю.	2021	Державна		35 год. (1 год. на тиждень)	35 год. (1 год. на тиждень)
8.	Психологія життєвого успіху.	10-11	Майданик Л.Ю.	2021	Державна		35 год. (1 год. на тиждень)	35 год. (1 год. на тиждень)

Для реалізації варіативної складової навчальних планів (рішення педагогічної ради від 31.08.2023, протокол №1) заклад освіти використовує в освітньому процесі навчальні програми факультативів та курсів за вибором, які раніше мали відповідний гриф МОН і були включені до Переліків навчальної літератури та навчальних програм у попередні роки.